

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/10/2024
Identifikačné číslo spisu:	5819201089
Dátum vydania rozhodnutia:	20.02.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:5819201089.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ R. I. Y., narodeného XX. T. XXXX, zomrelého XX. V. XXXX, naposledy bytom B., L. XXX/XXX, 2/ R. F. Q., narodenej XX. D. XXXX, V. V. N., V. E. XXX/XX, 3/ J. D. K., narodenej XX. Z. XXXX, P., N. XX, všetkých zastúpených advokátom JUDr. Miroslavom Bachyncom, Podbiel 177, proti žalovaným 1/ Z. D., narodenému XX. Z.D. XXXX, Q. XX, 2/ S. L. R., narodenému XX. D. XXXX, Q., J. X/X, obom zastúpeným advokátom Mgr. Michalom Krákorníkom, Ružomberok, Štiavnická 2018/7, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Námestovo pod sp. zn. 5C/39/2019, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 25. augusta 2021 sp. zn. 7Co/60/2021, takto

rozhodol:

I. V dovolacom konaní p o k r a č u j e s právnym nástupcom zomrelého žalobcu 1/, s jeho dedičom R. Y. Y., narodeným XX. N. XXXX, B., R. XXX/XX, zastúpeným advokátom JUDr. Miroslavom Bachyncom, Podbiel 177.

II. Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 25. augusta 2021 sp. zn. 7Co/60/2021 v prvom, druhom a štvrtom výroku z r u š u j e a vec v rozsahu zrušenia v r a c i a odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Námestovo (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 09. decembra 2020 č. k. 5C/39/2019-176 I. určil, že žalobcovia 1/, 2/ a 3/, každý v podiele 5/18-in k celku, sú podielovými spoluvlastníkmi pozemku evidovaného na LV č. XXXX, k. ú. Q. - EKN parcely č. XXXX/X - orná pôda o výmere 598 m², EKN parcely č. XXXX/X - orná pôda o výmere 830 m² a pozemku evidovaného na LV č. XXXX, k. ú. Q. - EKN parcely č. XXXX - zastavané plochy a nádvoría o výmere 153 m² (ďalej aj „sporné nehnuteľnosti“); II. žalobu voči žalovanému 2/ zamietol; III. žalobcom 1/ až 3/ priznal proti žalovanému 1/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %; IV. žalovanému 2/ proti žalobcom 1/ až 3/ nárok na náhradu trov konania nepriznal; V. štátu priznal proti žalovanému 1/ nárok na náhradu trov štátu v rozsahu 100 %.

1.1. Súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním zistil, že žalobca 1/ a žalovaný 1/ boli evidovaní na LV č. XXXX a LV č. XXXX, k. ú. Q. vo vzťahu k sporným nehnuteľnostiam ako podieloví spoluvlastníci -

každý v podiele 5/6-ín, pričom pri oboch bola vyznačená nehodnovernosť údajov zápisu vlastníckeho práva, čo bolo oznámené listom Okresného úradu Námestovo, katastrálny odbor zo dňa 01. augusta 2017 pod č. P204/2017. Okrem tohto zápisu boli ako spoluvlastníci v podiele jednej 1/18-ín zapísaní žalobcovia 1/ až 3/ na základe Osvedčenia o dedičstve sp. zn. 1D/457/2003 pod Z1154/05. Uviedol, že po ukončení konania o určenie vlastníckeho práva na Okresnom súde Námestovo sp. zn. 1C/34/2017, zostal ako spoluvlastník sporných nehnuteľností evidovaný na LV č. XXXX a LV č. XXXX žalovaný 1/ v podiele 5/6-ín a žalobcovia 1/ až 3/ v podiele 1/18-ín titulom Osvedčenia o dedičstve 1D/457/2003 na LV č. XXXX a titulom kúpy pod č. V 2216/2017 na LV č. XXXX.

1.2. Prvoinštančný súd poukázal na to, že žalobcovia odvodzovali svoje vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam od právneho predchodcu - matky D. Y., rod. J., a to titulom Osvedčenia o dedičstve sp. zn. 1D/457/2003, Dnot 238/2003 zo dňa 10 novembra 2004, z ktorého obsahu vyplýva, že nehnuteľnosti pôvodne vedené na LV č. XXXX - pozemky zobrazené ako parcela č. XXXX/X a XXXX/X na meno ešte maloletej poručiťky v 1/6-ine a nehnuteľnosti zapísané na hluchom LV č. XXX v stave pozemno-knižnom na meno poručiťky v 5/6-ínach nadobudli žalobcovia 1/ až 3/ každý v 1/3-ine podielu poručiťky, t. j. po 1/18-ine (LV č. XXXX) a po 5/18-ín (LV č. XXX). D. Y., rod. J. nadobudla sporné nehnuteľnosti na základe darovacej zmluvy, registrovanej bývalým Štátnym notárstvom v Dolnom Kubíne pod č. RI 208/80 zo dňa 18. januára 1980. Ďalej uviedol, že D. Y. na základe darovacej zmluvy, registrovanej bývalým Štátnym notárstvom v Dolnom Kubíne pod č. I 1631/91, uzavretej 11. decembra 1991, darovala svojmu synovi - žalobcovi 1/ dom súp. č. XXX (nové č. XXX) a pozemok parc. č. XXXX - zastavaná plocha o výmere XXX m², k. ú. Q. Podľa identifikácie parciel pozemok - parc. č. XXXX je iba časťou pozemno-knižnej parcely č. XXXX, k. ú. Q., evidovanej na poručiťku pod B 17/a v podiele 1/6-iny. Žalovaný 1/ nadobudol vlastníctvo k sporným nehnuteľnostiam na základe kúpnej zmluvy z 13. novembra 2001, ktorej vklad bol povolený pod č. V 121/2002 od predávajúcich - R. R., rod. J., R. J. a D. D., rod. J., predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam zapísaným na LV č. XXXX - k EKN parcele č. XXXX/X - orná pôda o výmere XXX m², EKN parcele č. XXXX/X - orná pôda o výmere XXX m² a k EKN parcele č. XXXX - zastavaná plocha o výmere XXX m², spolu v podiele 4/6-ín. K zostávajúcemu prevodu spoluvlastníckeho podielu 1/6-iny k uvádzaným pozemkom došlo na základe kúpnej zmluvy uzavretej dňa 21. februára 2002, ktorej vklad bol povolený pod č. V 248/2002 od podielového spoluvlastníka Z. J..

1.3. Súd prvej inštancie na základe takto vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobcovi 1/ a žalovanému 1/ svedčia právne tituly nadobudnutia vlastníckeho práva, a to žalobcovi 1/ - darovacia zmluva a osvedčenie o dedičstve, žalobcom 2/ a 3/ osvedčenie o dedičstve a žalovanému 1/ kúpne zmluvy. Konštatoval, že matka rodičov žalobcov 1/ až 3/ D. Y., rod. J. a matka žalovaného 1/ D. - D. D.Á., rod. J. boli sestry, ktoré ešte ako maloleté boli obe evidované v pozemno-knižnej vložke č. XXX, k. ú. Q. pod P. a P., pričom stranám sporu boli zrejmé nielen rodinné, ale aj vlastnícke vzťahy, nakoľko sa jednalo o jednu z najbližších rodín. Súd prvej inštancie vychádzajúc zo svedeckých výpovedí dospel k záveru, že žalovaný 1/ v čase nadobudnutia vlastníctva kúpnyimi zmluvami vedel, že chalupa a dvor patria rodine žalobcov, a preto nemohol byť dobromyseľný. Zo žiadnych okolností sa žalovaný 1/ v čase uzatvorenia kúpnych zmlúv v roku 2002 a 2003 nemohol stať dobromyseľným nadobúdateľom, tieto zmluvy preto súd prvej inštancie považoval za absolútne neplatné podľa § 39 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), keďže spoluvlastnícky podiel, ktorý žalovaný 1/ nadobudol na základe predmetných zmlúv, sa stal predmetom prevodu na základe už skôr uzavretej darovacej zmluvy z 18. januára 1980 na matku D. Y., rod. J.. Dodal, že je síce pravdou, že aj rodina žalovaného 1/ nehnuteľnosti obhospodarovala, čo potvrdil aj žalobca 1/, avšak ich obhospodarovanie bolo preukázané v iných častiach daných pozemkov.

1.4. Súd prvej inštancie uzavrel, že na základe dokazovania nezistil, že by žalobca 1/ mal byť nedbalým vlastníkom z dôvodu, že v období od nadobudnutia nehnuteľností (aj v čase, kedy ju nadobudol žalovaný 1/) chalupu rekonštruoval, keďže žalobca 1/ v tom čase staval rodinný dom a o chalupu a pozemky sa staral spôsobom jemu vlastným. Žalobcovia na podanej žalobe preukázali naliehavý právny záujem podľa § 137 písm. c) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov

(ďalej len „CSP“), keďže aj keď sa odstránil stav duplicity zápisu vlastníckeho práva na listoch vlastníctva, keď po výmaze poznámky došlo v dôsledku právoplatného skončenia konania sp. zn. 1C/34/2017, avšak právna neistota žalobcov vzhľadom na existenciu darovacej zmluvy, registrovanej bývalým Štátnym notárstvom v Dolnom Kubíne pod č. RI 208/80, sa neodstránila. Žalobu vo vzťahu k žalovanému 2/ z dôvodu nedostatku vecnej pasívnej legitimácie zamietol, pretože k prevodu vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam zo žalovaného 1/ na žalovaného 2/ na základe kúpnej zmluvy nedošlo, keďže konanie o návrhu na vklad vlastníckeho práva rozhodnutím Okresného úradu Námestovo, katastrálny odbor zo dňa 13. mája 2020 č. V 703/2020 bolo z dôvodu vedenia tohto súdneho konania prerušené. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 257 a v prípade trov štátu podľa § 259 CSP v spojení s § 262 ods. 1 a 2 CSP.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalovaných 1/ a 2/ rozsudkom z 25. augusta 2021 sp. zn. 7Co/60/2021 rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil vo výroku I. tak, že žalobu o určenie vlastníckeho práva zamietol a vo výroku V. tak, že štátu priznal proti žalobcom 1/ až 3/ nárok na náhradu trov štátu v rozsahu 100 %. Žalovanému 1/ priznal proti žalobcom 1/ až 3/ nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Súčasne vyslovil, že rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch II. a IV. zostáva nedotknutý.

2.1. V odôvodnení konštatoval, že záver súdu prvej inštancie, podľa ktorého žalobcovia preukázali podmienky nadobudnutia vlastníckeho práva na základe podanej žaloby, nepovažuje za správny. Na základe výsledkov vykonaného dokazovania a zisteného skutkového stavu súdom prvej inštancie odvolací súd dospel k záveru, že v čase smrti D. Y., rod. J., t. j. k XX. N. XXXX, bol spoluvlastníkom predmetného spoluvlastníckeho podielu 5/6-ín žalovaný 1/, ktorý ho nadobudol od pôvodných pozemno-knižných spoluvlastníkov - R. R., R. J., D. D., rod. J. a Z. J. na základe kúpnych zmlúv uzavretých ešte v čase, keď D. Y.Q., rod. J. žila. Preto v zmysle podmienok § 460 OZ k času smrti poručiťky táto už (spolu)vlastníčkou sporných nehnuteľností v podiele 5/6-ín, v tom čase zapísaných na LV č. XXXX, k. ú. Q. ako EKN parcele č. XXXX/X, XXXX/X a XXXX, nebola. Odvolací súd navyše poukázal na to, že na základe Osvedčenia o dedičstve z 10. novembra 2004 sp. zn. 1D/457/2003, Dnot 238/2003, boli prejednané pozemky - pozemno-knižná parcela č. XXXX, zapísaná v protokole č. XXX, k. ú. Q., zapísané na hluchom LV č. XXX na meno poručiťky v 5/6-iny účasti, v tzv. stave neidentickom.

2.2. Vzhľadom na uvedené skutkové zistenia odvolací súd vyvodil, že rozhodnutie o dedičstve, ktorým na základe dohody dedičov bolo nadobudnuté dedičstvo „na LV č. XXX pod P. na meno poručiťky v 5/6-ínach“, nemožno považovať za nadobúdaci titul zakladajúci dobromyseľnosť držby sporných pozemkov, keďže k času smrti poručiťky, táto nebola už spoluvlastníčkou predmetného spoluvlastníckeho podielu a dedičstvo bolo prejednané v stave, ktoré nezodpovedalo zápisu vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal aj na závery rozsudku Krajského súdu v Žiline z 30. júla 2019 č. k. 11Co/157/2017-132, na základe ktorého došlo k výmazu duplicitného zápisu spoluvlastníckeho podielu žalobcu 1/ (5/6-ín) k sporným nehnuteľnostiam. Keďže žalobcovia nepreukázali podmienky pre nadobudnutie vlastníckeho práva k spoluvlastníckemu podielu 5/6-ín na sporných nehnuteľnostiach, odvolací súd prvoinštančné rozhodnutie zmenil a žalobu na určenie vlastníckeho práva ako nedôvodnú zamietol.

2.3. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 a 2 v spojení s § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 a 2 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/, 2/ a 3/ (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie, ktoré odôvodnili poukazom na ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.1. Dovolatelia namietali, že odvolací súd v tomto spore rozhodol bez nariadenia pojednávania, a to bez toho, aby predtým vyzval strany sporu k vyjadreniu sa, či s takýmto postupom súhlasia. Navyše dospel na základe dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie k opačným skutkovým záverom, v dôsledku čoho dovolateľa nemohli vykonávať im patriace procesné práva. V tejto súvislosti odvolaciemu súdu vytkli, že pri rozhodovaní prihliadol iba na niektoré dôkazy, pričom dospel k nesprávnemu právnemu

posúdeniu veci. Dovolatelia súčasne mali za to, že napadnuté rozhodnutie je založené na rozdielnom právnom posúdení a na iných právnych dôvodoch ako prvoinštančné rozhodnutie, v dôsledku čoho ide o tzv. prekvapivé rozhodnutie odvolacieho súdu. Správnosť rozhodnutia atakovali z dôvodu, že v sebe po obsahovej stránke nezahrňuje odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie a preto rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný, arbitrárny a zmätočný. Mali za to, že napadnuté rozhodnutie je odôvodnené diametrálne odlišným spôsobom, iným právnym výkladom, iným právnym posúdením, keď opačne vysvetľuje skutkový a právny stav, ktorý považoval súd prvej inštancie za rozhodujúci. Odvolací súd sa zároveň relevantným spôsobom nevysporiadal s dôvodmi uvedenými v žalobnom návrhu a námietkami uvedenými vo vyjadrení k odvolaniu žalovaných a rovnako svoje závery v tomto rozhodnutí dostatočným spôsobom neodôvodnil. V tomto kontexte považovali za nepochopiteľnú skutočnosť, že odvolací súd odignoroval odôvodnenie súdu prvej inštancie týkajúce sa posúdenia predbežnej otázky platnosti kúpnych zmlúv zo 06. septembra 2002 a 28. marca 2003, ktoré prvoinštančný súd vyhodnotil podľa § 39 OZ ako neplatné. Z napadnutého rozhodnutia nie je tiež zrejmé, na základe ktorých skutočností odvolací súd usúdil, že práve žalovaný 1/ je vlastníkom nehnuteľností, keď u žalovaného 1/ nebola jednoznačne preukázaná dobromyseľnosť.

3.2. Pokiaľ išlo o uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, uviedli, že odvolací súd sa bezprecedentným spôsobom opomenul vysporiadať s právnym posúdením prejudiciálnej otázky týkajúcej sa platnosti kúpnych zmlúv z rokov 2002 a 2003, keď súd prvej inštancie ich považoval za absolútne neplatné. Rovnako sa odvolací súd nevysporiadal s otázkou, či nevlastník môže previesť na iného vlastníctvo, ktoré mu už nesvedčí a ani nevysvetlil úvahy, na základe ktorých „priznal“ vlastníctvo ku predmetu sporu žalovanému 1/ na základe absolútne neplatných kúpnych zmlúv a poukázali na uznesenie veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia NS SR sp. zn. 1VOBdo/2/2020, podľa ktorého „Na základe absolútne neplatného právneho úkonu nie je možné nadobudnúť vlastnícke právo, a to ani v prípade, že na jeho podklade bol uskutočnený vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností“. Navrhli, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Žalovaní 1/ a 2/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že odvolací súd nemal povinnosť vo veci nariadovať pojednávanie postupom podľa § 385 CSP, nakoľko neopakoval a ani nedoplňal dokazovanie a rovnako dovolatelia nijakým spôsobom nepreukázali, že by to vyžadoval dôležitý verejný záujem. Uvedené preto podľa ich názoru nezaložilo pre dovolateľov nárok na podanie dovolania z dôvodu vymedzeného § 420 písm. f) CSP. Rovnako považovali za neopodstatnený aj uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, nakoľko ani z podaného dovolania nie je zrejmé, od akej ustálenej rozhodovacej praxe sa odvolací súd mal odkloniť. V tejto súvislosti poukázali na to, že dovolateľmi predpokladaný dovolací dôvod bol prekonaný právne nálezhom Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. I. ÚS 549/2015. Žalovaní 1/ a 2/ konštatovali, že z obsahu podanej žaloby a ani podaného dovolania nie je žiadnym spôsobom spochybnená dobromyseľnosť žalovaného 1/, keď nadobudol sporné nehnuteľnosti od podielových spoluvlastníkov zapísaných na predmetnom liste vlastníctva v čase uskutočnenia prevodov. Dodali, že nik z prevodcov žalovaného 1/ neupozornil, že má existovať zmluva, ktorou by svoje podiely mali previesť skôr na niekoho iného. Vzhľadom na to navrhli, aby dovolací súd podané dovolanie odmietol, prípadne zamietol ako nedôvodné podľa § 448 CSP.

5. Z uznesenia Okresného súdu Námestovo z 09. augusta 2023 sp. zn. 7D/475/2021 dovolací súd zistil, že pôvodný žalobca 1/ R.. I. Y.Q. zomrel XX. V. XXXX. Dedičské konanie sa viedlo prostredníctvom súdneho komisára R.. D. K. a skončilo sa schválením dohody dedičov o vyporiadaní dedičstva, podľa ktorej nehnuteľností, ktorých sa týka tento predmet konania, nadobudol R.. Y. Y.Q., narodený XX. N. XXXX, B., R. XXX/XX.

6. Smrť strany konania je objektívna právna skutočnosť, spôsobujúca zánik jej spôsobilosti mať práva a povinnosti (§ 7 ods. 2 OZ), a tým aj stratu procesnej subjektivity (§ 61 CSP). V posudzovanom prípade žalobca 1/ zomrel po právoplatnosti dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, ktorým sa konanie vo veci samej skončilo. Postup podľa § 63 CSP je tak možný iba v spojení s § 66 CSP, podľa ktorého ak strata procesnej subjektivity nastane až po vyhlásení rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, postupuje súd podľa § 63 a § 64; vyhláseným rozhodnutím zostáva súd viazaný. Postupom podľa § 63

CSP sa rozumie vydanie uznesenia o pokračovaní v konaní s právnym nástupcom strany, ktorá stratila procesnú subjektivitu, ak povaha sporu právne nástupníctvo umožňuje. Podľa názoru dovolacieho súdu je ustanovenie § 66 CSP aplikovateľné aj na prípady, keď k strate procesnej subjektivity strany došlo už po právoplatnom skončení konania, avšak za predpokladu, že nasleduje konanie o mimoriadnom opravnom prostriedku - v danom prípade o dovolaní (1Obdo/52/2019).

7. V prejednávanej veci ide o majetkový spor, preto podľa § 66 CSP v spojení s § 63 ods. 2 CSP, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, že v konaní o dovolaní bude na strane žalobcu 1/ pokračovať s R.. Y. Y., narodeným XX. N. XXXX, B., R. XXX/XX, právnym nástupcom pôvodného žalobcu 1/, na ktorého prešlo právo k nehnuteľnosti, tvoriacej predmet posudzovaného sporu.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

9. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

12. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

13. Žalobcovia vyvodzujú prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietali (i) nenariadenie pojednávania odvolacím súdom, (ii) prekvapivosť napadnutého rozhodnutia, (iii) nesprávne skutkové závery, (iv) nesprávne právne posúdenie a (v) nedostatočné odôvodnenie a nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia.

14. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu

spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

15. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

16. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. V súlade s § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP musí súd v odôvodnení rozhodnutia podať výklad opodstatnenosti a zákonnosti výroku rozhodnutia a musí sa vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami strany sporu. Odôvodnenie rozhodnutia musí byť zároveň dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v oprávnom konaní. Právne závery súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak súd v odôvodnení rozhodnutia vymedzí po skutkovej stránke predmet konania a následne podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako interpretoval aplikované ustanovenia a prečo pod ne podriadil zistený skutkový stav. V rozhodnutí súdu musí byť jasne a zrozumiteľne vysvetlený myšlienkový postup súdu vo všetkých - pre posúdenie veci - významných otázkach. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov.

17. Rovnako podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné,

racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

18. Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, z hľadiska vyššie definovaných požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia a s tým súvisiace právo na spravodlivý proces, nemôže v kontexte celého súdneho konania obstáť.

19. V posudzovanej veci súd prvej inštancie dospel k záveru, že žaloba je dôvodná. Vychádzal pritom z preukázaných skutočností, že v danom prípade obom duplicitným vlastníkom (žalobcovi 1/ a žalovanému 1/) vo vzťahu k sporným nehnuteľnostiam svedčí právny titul, žalobcovi 1/ darovacia zmluva a Osvedčenie o dedičstve, žalobcom 2/ a 3/ Osvedčenie o dedičstve a žalovanému 1/ (ako aj žalovanému 2/) kúpne zmluvy. Súd prvej inštancie preto konštatoval, že do kolízie sa tak dostali dve ústavné hodnoty - princíp ochrany dobrej viery ďalšieho nadobúdateľa - žalovaného 1/ a princíp ochrany vlastníckeho práva pôvodného vlastníka - žalobcov 1/ a 3/ (a ich právneho predchodcu D. Y., rod. J.).

19.1. Prvoinštančný súd vyslovil právny záver (viď bod 26. odôvodnenia), v zmysle ktorého zmluvy, na základe ktorých žalovaný 1/ nadobudol vlastníctvo sú neplatné podľa § 39 OZ, keďže scudzitelia (prevodcovia) prevádzali vlastníctvo k veci (nehnuteľnostiam), ktoré im v čase uzavretia kúpnych zmlúv nepatrilo; neboli vlastníkmi prevádzaných nehnuteľností z dôvodu, že tieto skôr previedli na matku žalobcov D. Y., rod. J. darovacou zmluvou uzavretou 18. januára 1980, registrovanou pod RI 208/80. V tejto súvislosti konštatoval, že podpisy právnych predchodcov žalovaných boli riadne overené na matrike (MNV), darovacia zmluva obsahuje označenie darcov, obdarovanej, predmet daru a vyhlásenie obdarovanej, že dar s vďakou prijíma. Preto skonštatoval, že zmluva má všetky náležitosti právneho úkonu a považuje sa za platnú podľa § 37 OZ a aj za účinnú, nakoľko bola registrovaná príslušným Štátnym notárstvom v Dolnom Kubíne dňa 30. septembra 1980, pod RI 208/80 v súlade s vtedy platnými predpismi - zákonom č. 22/1964 Zb. o evidencii nehnuteľností účinný do 01. januára 1993 a vyhláškou na jeho vykonanie 23/1964 Zb. Pre úplnosť dodal, že skutočnosť, že žalovaní nemali vedomosť o uzavretí darovacej zmluvy ešte ich právnymi predchodcami, resp. nemali vedomosť o tom, či ich právny predchodca zmluvou disponuje, nespôsobuje jej absolútnu neplatnosť.

20. Odvolací súd v napadnutom rozhodnutí (v podstatnom) uviedol, že rozhodnutie o dedičstve, ktorým na základe dohody dedičov bolo nadobudnuté dedičstvo k sporným nehnuteľnostiam, nemožno považovať za nadobúdaci titul zakladajúci dobromyseľnosť držby sporných pozemkov, keďže k času smrti poručiťky (s prihladnutím na § 460 OZ), táto nebola už spoluvlastníčkou predmetného spoluvlastníckeho podielu a dedičstvo bolo prejednané v stave, ktoré nezodpovedalo zápisu vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností.

21. Uvedené odôvodnenie napadnutého rozhodnutia v okolnostiach skúmanej veci však nemožno považovať za presvedčivé a poskytujúce zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie vo veci. Z uvedeného odôvodnenia totiž vôbec nie je zrejmé, ako sa odvolací súd vysporiadal s predbežnou právnou otázkou (ne)platnosti darovacej zmluvy z 18. januára 1980, registrovanej bývalým Štátnym notárstvom v Dolnom Kubíne pod č. RI 208/80, na základe ktorej R. R., rod. J., D. - D. D., rod. J., R. J. a Z. J. (ako spoluvlastníci vedení v pozemno-knižnej vložke č. XXX bod P/b, XX/d, XX/e, XX/f, X X na ich mená po 1/6-ine) darovali právnej predchodkyni žalobcov D. Y., rod. J. sporné nehnuteľnosti, a z ktorej odvodzovali žalobcovia svoje vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam. Odvolací súd bez bližšej konkretizácie jeho úvah iba stroho poukázal, že v čase smrti D. Y., rod. J. bol spoluvlastníkom predmetného spoluvlastníckeho podielu žalovaný 1/ na základe kúpnych zmlúv uzavretých s pôvodnými pozemno-knižnými spoluvlastníkmi, a preto v zmysle podmienok § 460 OZ nemožno rozhodnutie o dedičstve považovať za nadobúdaci titul sporných nehnuteľností.

21.1. Vzhľadom na to, že súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie na prezumpcii platnosti uvedenej darovacej zmluvy podľa príslušných ustanovení OZ, bolo úlohou odvolacieho súdu vo svojom zmeňujúcom rozhodnutí jasne vysvetliť, prečo považuje tento právny úkon (odchylné od prvoinštančného súdu) za irelevantný vo vzťahu k (ne)existencii vlastníckeho práva prevodcov R. R.,

rod. J., D. - D. D., rod. J., R. J. a Z. J. v čase prevodu sporných nehnuteľností na žalovaného 1/. Rovnako nie je dovolaciemu súdu zrejмый odkaz odvolacieho súdu na inštitút vydržania ako originálny spôsob nadobudnutia vlastníctva (bod 6. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia), keďže v ďalšom texte odôvodnenia nevyplýval žiaden súvis medzi jeho aplikáciou a právnymi závermi, na ktorých založil odvolací súd napadnuté rozhodnutie. Uvedené nedostatky preto primäli dovolací súd prisvedčiť tvrdeniu dovolateľov, že rozhodnutie odvolacieho súdu skutočne vykazuje znaky zmätočnosti a arbitrárnosti.

22. Na základe uvedeného možno uzavrieť, že v danom prípade napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nemožno považovať za presvedčivý a z tohto dôvodu za riadne preskúmateľný. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia nezodpovedá zákonným požiadavkám vyplývajúcim z ustanovenia § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje tieto náležitosti, je nepreskúmateľné. Takéto arbitrárne rozhodnutie súdu odníma strane sporu možnosť uskutočňovať procesné práva a v konečnom dôsledku porušuje jej právo na spravodlivý súdny proces [čo zakladá vadu konania podľa § 431 ods. 1 CSP v spojení s § 420 písm. f) CSP], pretože jej upiera možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov; tak ako tomu bolo v prejednávacom prípade.

23. Z tohto dôvodu je dovolanie žalobcov procesne prípustné podľa § 420 písm. f) CSP a dovolatelia v ňom dôvodne namietajú nimi uvádzanú procesnú vadu zmätočnosti, pretože im týmto nesprávnym procesným postupom súdu bolo znemožnené realizovať im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

24. Vzhľadom na zistenie, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

25. S zreteľom na zistený výskyt vady v zmysle § 420 písm. f) CSP sa dovolací súd už nezaoberal ďalšími námietkami uvedenými v dovolaní. Napriek tomu vec prejednávajúci senát obiter dictum poukazuje na to, že v ostatnom čase došlo v otázke prelomenia zásady nemo plus iuris a s tým súvisiaceho nadobudnutia vlastníckeho práva od nevlastníka na základe dobrej viery nadobúdateľa k ustáleniu rozhodovacej praxe dovolacieho súdu uznesením veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia z 27. apríla 2021 sp. zn. 1VObd/2/2020. V ďalšom konaní bude preto pri skúmaní možnosti priznať ochranu žalovanému 1/ ako nadobúdateľovi sporných nehnuteľností potrebné prihliadnuť na závery vyjadrené v predmetom uznesení.

26. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.